

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ : DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ : DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy íven.

↔ Szerkesztőség és kiadóhivatal : Debreczen, Kollégium. ↔
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár:
egész évre 100 K., félévre
50 K. Egyes szám ára 3 K.

Szellemi életünk.

Hazánk s nemzetünk anyagi helyzete napról-napra válságosabb lesz, de legalább megjavításán törik a fejüket nemzetgazdászok, politikusok, államférfiak. A magyar kultúra esődjé egyre fenyegetőbb közelségből meredez felénk, de legalább jalkiáltástól hangos a levegő s itt-ott szerény kísérletek történnék a végzetes baj elhárítására. Protestáns szellemi kulturánk már évtizedek óta állandóan színtelenebbé, tartalmatlanabbá, szegényebbé válik, nemzeti katasztrófánk bekövetkezte óta pedig a csöndes halál boldogító álmát alussza. — de vajjon hol mutatkozik az emberfeletti kísérlet, mely a halottat új életre támassza, sőt csak a segíteni kész jóakarát is, mely legalább a tetszhalál állapotának bizonyítására vállalkoznék. Ha nem látnánk itt-ott egy-egy bátor kezdeményezésből, vagy üzleti vállalkozásból megjelent protestáns jellegű szellemi alkotást, azt kellene hinnünk, hogy a magyar protestantizmus valami rendkívüli csoda folytán talán megsemmisült, szellemi tekintetben annyira igény nélkülivé vált. Ne szépítsük: bizony a halál, vagy legalább a haladoklás állapota ez!

Joggal kérhetjük: e vígasztalan szellemi sivárságnak mi az előidéző oka s az okot megtalálván, felelnünk kell a kérdésre, mi lehet megszüntetésének a módja?

Aszerint, hogy milyen szemszögből vizsgáljuk szellemi hanyatlásunk végzetes baját, hozhatunk fel különféle okokat magyarázatára. Elemlegethetjük anyagi szegénységünket, mely a lelkek magasbatorését a földre súlyozza alá, hivatkozhatunk híveink theologiai téren észlelhető iskolázatlanságára s ebből folyó közömbösségére nehezebb vallási kérdések tudományos taglalása iránt, rámutathatunk egy harmonikusan összeműködő tudós gárda hiányára, mely tervszerű elhatározással vetné rá magát protestáns világnézetünk nagy kérdéseinek boncolgatására s keserűen fölpanaszolhatjuk, hogy még azt a kevés tudományos erőt is, mellyel rendelkezünk, az adminisztráció lélek-nélküliségébe öljük bele: — mindezek igaz okok maradnak, de a végső gyökérszálla mégsem ta-

pintanak rá. Minden bajunk végső és főoka kétségtelenül *hivatásunk tudatának ijesztő elhomályosulása*. A magyar protestantizmus kellő hivatás-érzettel a legnehezebb és legreménytelenebb politikai és gazdasági viszonyok között is képes volt magának a XVI. század feldarabolt Magyarorszá-gában döntő pozíciót biztosítani, a lelkek és szívek foglyulejtésével s megfelelő szellemi táplálásával képes volt a nemzeti életet felfrissíteni, újjászülni, pezsgő irodalmi életet teremteni, a semmiből messi földön híres iskolákat alapítani, pedig — képzeljük el — a klerus, az állam s részben a megszálló török szervezett hatalmával szemben kellett igazai érvényesülését biztosítani, — ha tehát ma bármily súlyos anyagi és politikai helyzetben, de a testvér felekezetektől háborítatlanul s mindenestre az államhatalom anyagi és erkölcsi támogatása mellett nem tud lélekszámával, erkölcsi súlyával és multja nagyságával arányban álló szellemi hatást kifejteni, — mindez csak hivatástudata meghomályosulásának s ebből folyó akarat megsibbadásának eredménye lehet. A mult csak ajkunkon él, de nem a szíveinkben. Elmult nagyságunkkal csak takarozunk, de tanulságait lelkes munkásság alakjában nem vonjuk le. A mi hibánk: vezetőké, tanároké, lelkészeké, hogy a protestáns kulturáldozatkészség kiapadt, a nyomda-alapító, könyvkiadó patronusok kihaltak, virágzó protestáns szellemi irodalmunk elsekélyesedett s ma egész szellemi életünkre a temető mélységes halotti esődjé borúl. De hogy akarunk így élni, hazát, nemzetet menteni s a világ előtt hivatottságunkról bizonyosságot tenni?

Tetszhalálunkból csak egy úton menekülhetünk meg: ha lélekben hisszük, valljuk, hogy mi az élő Istennek elhívott magyar protestáns szolgálói vagyunk s e hit megbizonyításáért nemcsak anyagi javaink, időnk, türelmünk, akaratunk, de életünk sem drága. Ily mélyen élő hivatástudat a legnehezebb viszonyok között is megtalálja a sikeres gyakorlati tevékenykedés útját, módját, eszközeit s a visszafelécúszásból kiragadva, vissz előre diadalmasan Isten dicsősége s nemzeti reményeink óhajtott megteljesedése felé. Ütött az óra, hogy mindezt észbevegjük s aszerint cselekedjünk.

Egyház

Az alsószabolcs-hajduvidéki református egyházmegye közgyűlése.

(1922 aug. 23.)

Mintha a régi gyűlések arca elevenedett volna meg... a padsorok telve feketélenek... alig hiányzik valaki...

Mint jóillatú áldozati füst emelkedik ég felé az esperesi imádság „a bölcsesség, igazság, hosszútűrés és szeretet” Istenéhez, aki „a békétlenség sötét ködei között egyedüli biztos támaszunk”.

Utána a nemzetgyűlés illusztris új tagja, a hajdukövet, Szomjas Gusztáv gondnokunk mutat rá a kormányzó ur öfömméltóságának a fájó sebek enyhítésére indított, már is tettektől kísért akciójára; lelkes szavakkal kéri a jelenlevőket a testi és lelki élet mezején annyira szükséges építő munka végzésére s a gyűlést megnyitja.

Tanítók esküsznek Istennek és Istenért munkálkodni; az esperesi kibocsátó szavak tovább vilámlanak: „az Isten segítségével hazának és hazáért is”.

Jönnek a lelkészértekezlet javaslatai... új idők földjének új virágai, frissen, üdén illatozva a hervadt tájak felett.

a) A hivatalos egyháztól független belmissiói tevékenység nem kívánatos; sőt az káros és veszélyes.

b) Az evangéliumi alapon álló, templomon kívüli vallásos összejövetelek elősegítő tényezőknek mutatkoznak a rendes templomi istentiszteletek látogatottságára.

c) A lelkészek önképzésének ellenőrzésére és megszámloltatására tartassanak vándorgyűlések alkalmával gyülekezeteink templomaiban lelkészértekezletek, előre kiűzött témák feletti értekezéssel, afeletti vitával, a lelkészek pedig egymás gyülekezeteiben felváltva prédikálnak.

d) Az országos egységes adózás központi pénztárral és a lelkészek a gyülekezettől független anyagi helyzete, — a mostani időkben —, amikor a terményadózás és terményfizetés visszaállítása az egyedüli kivezető út a drágaságokozta nyomorúságból — kivihetetlen.

e) A hitelveinkkel összeegyeztethető és Istennek lélekben, igazságban való imádsát nem veszélyeztető művészeti elemeknek, köztük elsősorban az énekkaroknak az istentiszteletekbe való bevonása és időnkénti szereplése felette kívánatos, mert ezek a híveket a templomok látogatására vonzzák.

Test és lélek, anyag és szellem következik. Számvevő és a nyugdíjintézeti vezető jelent.

Amannak javaslatára napidíjak mai idők szerint felemeltetnek; számadás és költségvetés indok nélkül rendes időre be nem terjesztői megrendbírsgoltatnak.

Emitt sebek gyógyíttatnak; könnyek töröltenek.

Özvegyek részére tett eddigi adományaiknak háromszorosát felajánlják lelkészeink.

Egyházak gyámintézet részére már folyó évre is az eddigi fizetett 1%-nak tizszeresét.

Gondnokunk 10,000 korona és Padrah Sándor 4000 korona adománya már is letörölte a könnyek első cseppjeit.

Óh mennyi lélek zokoghatta el e percben fent az égben, Isten trónja előtt a megnyugvásnak újabb imádságát.

Ugyanez ügyben, meg a domestica megmentéséért gyűlésünk azonnal és egyenesen felírt a zsinathoz...

Elsőtizedik szemünk előtt. Fekete felhő gomolyog. B) lista.

Mert egyes állami alkalmazottak ezt is ki akarják használni kicsinyes játékaikra, az autonomia oldalba rugásával; kerület útján közbenlépésre hívatik fel az illetékes miniszter.

Hajdúszováti presbiterium államosítani akar. Hithűség, hazaszeretet jegyében határozat megsemmisíttetik.

Tanügyi bizottság jelentését és javaslatait tanügyünk várának „Dobó”-ja ömlesztzi asztalunkra, ki azokat, főként a népiskolai szakfelügyelőre vonatkozót bizonyára megismerteti a „Tanítók Lapja” hasábjain.

Nyírmártonfalvára megválasztott Kovács József és az új polgári pap, Molnár Béla szeretettel üdvözöltetnek.

Alapító-levelek, adókulcsok, díjlevelek jóváhagyattak.

Meg kell még emlékezni a gondos, részletes, mindenre híven kiterjeszkedő esperesi jelentésről, mely úgy az anyagiak, mint a lelkiek terén visszatükrözte egyházmegyénk életének képét.

Előző nap bírósági tárgyalás és lelkészértekezlet volt.

Elváltunk, szétoszoltunk a szíveinkből feltörő sóhajással ajkainkon: „Istenem, — vajjon hogyan és mikor találkozunk”.

Ajtay Jenő,
egyházmegyei főjegyző.

Közélet

Harangavatás Tiszadadán.

Felejthetetlen örömnépe volt augusztus hó 13-án a tiszadadai református gyülekezetnek. A világháború idején elvitt harang helyett az áldozatkész hívek újat készíttettek, amelynek hangja még talán szebben hangzik össze öreg testvéreinek a hangjával, mint azé, amelyik „elment s ércé roncsa törte vérgőzös mezőn gyászok anyala...”

Reggel 6 órakor kivonulás a vasutállomásra, ahol a Hymnus és a XXXIII. zsoltár első versének hangjai mellett tették fel az új harangot a gyönyörűen feldíszített szekerre, mely a maga erős és virágoktól megszállított alkatrészeivel, s az elébe fogott remek négy lóval régi diadalfogatra emlékeztetett. S az új harang útja fel a toronyba diadalút volt... Könnyes szemmel kísérték ki a dadaiak elvitt régi harangjukat; könnyes volt a szemök most is, de az örömtől, mikor a menet megindult befelé a faluba s üdvözlésre kondult az öreg torony nagy harangja, hogy nem lesz már egyedül, lesz, akivel megossza magasztos hivatását...

A menet élén lovas bandérium, utána a megkoszorúzott harangot vivő szekér; a harang körül négy fehérruhás kis leány, mint kicsiny angyalok; a szekér mellett négy nagyobb fehérruhás leány, majd az iskolásgyermek, utánuk pedig a lelkész, tanítók és presbiterek vezetésével a gyülekezet felnőtt tagjai következtek. Akik nem lehettek kinn az állomáson, azok kapuk elé állva üdvözölték az új harangot egy-egy szal vagy csokor virággal, s csatlakoztak a menethez felekezeti különbség nélkül.

Míg a felhúzásra az előkészületek megtétettek, az alatt a templom előtti teret zsúfolásig megtöltötte a hívek serege s mintegy 2000 ajkon zendült meg az ének: „Erős várunk nekünk az Isten...” Az ének elhangzása után a gyülekezet ifjú lelkipásztorának gyönyörű gondolatokat tartalmazó, s remek formába öntött hálaadó imádsága szállt fel az Egek Urához. Az imádságot újra ének követte. A LXXXI. zsoltár verseit énekelte a gyülekezet. Ezalatt a harang megindult felfelé... Katonák vették le a másikat s most katonák tették helyére az újat is. Illesse köszönet érte a Tiszalökön állomásozó utász-osztagot! Mikor aztán bevették az ablakon, a reformátusok fenségesen szép éneke, a „Tebenned bízunk eleitől fogva” következett, melyet olyan sokszor énekelt már el Istenének a magyar református nép.

Míg a harangot a „harangláb”-ra illesztették, az alatt Zitás István kollégiumi esküdtfelügyelő szavalt el nagy hatással Dr. Keéky István „Harangavatás” c. klasszikus szépségű ódáját. A költemény szavaira: „Kondulj harang rendítő, mély bűgással! Vádolj, riassz és mondj próféciát!...” csakhamar megkondult az új harang s temploml istentiszteletre gyűlt az ünneplő közönség.

A fiatal lelkész Zsid. 315. alapján: „Ma, ha az ő szavát halljátok, meg ne keményítsétek szíveketek!” mély hatású, tartalmas beszédet mondott.

A lelkész funkciója előtt és után a gyülekezet énekei mellett az iskolásgyermek három szólamú kara énekelt szépen, amiért őszinte tisztelet, arra illetékesektől pedig dícséret illesse a tiszadadai református egyház fáradhatatlan kántorát, id. Csete Ambrus rektort.

Az istentiszteletet az újkenyéri úrvacsoraosztás zárta be.

A kettős hálaadó ünnep igazán „mindenek épülésére” ment végbe. **R—ő.**

A szegedi református egyház a felsőpusztaszeri Árpád ünnepélyről elmaradt reform. istentisztelet tárgyában.

„A szegedi református egyház mindenekelőtt kötelességének tartja a rideg ténnyel közölni. A felsőpusztaszeri Árpád-Egyesület igazgatósági ülésén az igazgatóság meghívására az egyház képviselőjében Bakó László lelkész hetekkel ezelőtt megjelenvén, felkérte, hogy a Felsőpusztaszeren tartandó huszonötéves jubiláris Árpád-ünnepségen a katolikus istentisztelet után, amelyet P. Zadravecz István

tábori püspök úr celebrált volna, református istentiszteletet tartson. Bakó lelkész az egyház nevében készséggel vállalkozott ezen az egyetemes nemzeti ünnepélyen való közreműködésre. Az ünnepséget megelőző napon megütközéssel vette azonban az egyház vezetősége tudomásul az Árpád-Egyesület azon értesítését, egyszersmind egyetemes magyar érdekre való hivatkozással kérelmét, hogy P. Zadravecz püspök, majd a helybeli katolikus papságnak tiltakozása folytán a református istentisztelet megtartásától az egyházközség álljon el. Az értesítés és kérelem az első pillanatban szinte hihetetlennek tetszett, de az egyház elnöksége mégis úgy határozott, hogy a jubiláris ünnepség hangulatának és az ott mindenáron biztosítandó magyar lelki harmoniának érdekében a kérésnek deferál.

A szegedi református egyház úgy gondolja, hogy nemcsak lokális és magyar kálvinista érdeket, de egyenesen magyar keresztyén érdeket szolgál, amikor a katolikus papságnak ez alkalommal tanúsított nyíltság, a keresztyén szeretet és megértés elleni lépését a nagy nyilvánosság előtt szóvá teszi. A szegedi református egyház és az egész magyar protestantizmus mindenkor és minden alkalommal a keresztyén egységet, a keresztyén együttműködést kívánja és akarja szolgálni. A magyar katolikus papság ilyen, vagy hasonló viselkedése ezt lehetlenné tenné. A református egyház őszinte nyíltságot, színvallást kíván a magyar katolicizmus részéről. Helyesli-e a katolikus hierarchia egynemű tagjának ilyenemű viselkedését, vagy keresztyén szívének és magyar rajongásának teljes erejével velünk együtt akar dolgozni Istenért és hazáért?

A magyar kálvinizmus, bár bensőleg a leghatározottabb és legöntudatosabb kálvinista életet és eszményt szorgalmaz, kifelé azonban nagy reformátorának, Kálvinnak gondolatai értelmében Rómával is kész kezet fogni a libertinizmus, az istentisztelet és nemzetrontó elemekkel szemben. A református egyház nem festegeti falra a fenyegető kultúrharc esetleges kitérését. Nem fenyegetődik a keresztyén együttműködés megtagadásával, a baloldalra való átbárlással, de testvériséget kíván nemcsak ott, ahol lelki berendezettségében, magyarságában, izzó hazaszeretetében rejlő erejére szükség van, hanem ott, ahol megértésről, lélekéről, Krisztusban való együvértartozandóságról kell bizonyosságot tenni. A szegedi református egyház, mint e csonka hazában a magyar kálvinizmusnak egyik végvára, a nagy magyar reformátornak, szegedi Kiss Istvánnak ükunokája, keresztyén Magyarországot akar, amely azonban sem Regnum Marianum, sem Regnum Protestans, de egyedül csak Regnum Christianum lehet.

Itt állunk, másként nem tehetünk, Isten minket úgy segítjen!”

Ezt a múlt hetek már több egyházi lapban megjelent presbiteri határozatot történelmi okmányképpen és tanúlságul közöljük azok számára, akik eddig sem a történelemből, sem a jelen eseményeiből nem tudták, hogy a római katolicizmus olyan exkluzivitásra törekszik, mely szerint egyedüli idvezítő, tehát valódi keresztyénségnek csak magát ismeri el. Eljárása az Árpád-Egyesület kulturünnepélyén egészen következetes, nem cselekedhetett másképpen, mint lényege. Teljesen céltalan tehát sokaknak abbéli hiedelme, hogy a római kath. egyház a református egyházzal együtt

munkálkodhatik akár az Isten dicsőségére is. Társadalmilag, mint róm. kath. és református vallású magyarok igenis dolgozhatunk együtt, együtt dolgozni kötelességünk, de éber szemekkel kell ügyelnünk arra, hogy evangéliomi református hitünk igazából annak elhomályosítására éppügy ne engedjünk, mintahogy nem engednek róm. kath. testvéreink.

Tábortüzek mellől.

(Keresztyen ifjúsági konferencia.)

A *Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége* augusztus hó 24—27-én tartotta II. nyári konferenciáját Tahitótfaluban. Nagy várakozással indultam el a konferenciára, hová esonka hazánk minden magyar keresztyén ifja hivatalos volt, akik érdeklődnek egyházuk és hazájuk sorsa iránt, akik szívükön viselik országuk és egyházuk jövőjét.

Tahitótfalu a Duna partján, Szentendre és Visegrád között van. Budapestről hajón érkeztek ide a konferenciára igyekezők. Megfigyeltem az egyes csapatokat, amint Pesten hajóra szálltak. Voltak közöttük eszmások és pantallósok, cserkészruhások és diáksapkások. Mindegyiknek a hátán egy-egy hátizsák. Papok, tanárok, tanítók vezették őket. Kellemes nyári napfényben, ragyogó tájak között úszó hajónk este érkezett meg Tahiba, ahol már várt ránk a cserészek által fölállított sátor-tábor. Ezekben a sátrakban táboroztunk négy napon keresztül.

Nem írom le táborozásunk sok-sok érdekes epizódját, mert úgy hosszúra nyúlnék tudósításom. A program, amely felölelte élvégzendő munkánk egész anyagát, nagy horderejű kérdések megtárgyalását tűzte eléünk. *A magyar keresztyén ifjú helyzete és munkája a vallásos, a szociális, a kulturális és a gazdasági élet terén.* Ezek a kérdések pontonként külön tárgyalattak, lelkészek, írók nagy értékű előadásainak keretében.

Szeretném az itt jelzett előadások tartalmát részletesen ismertetni. Ehelyett azonban csak annak a kijelentésére szorítkozom, hogy a cél az volt, hogy találkozzunk Istennel, találkozzunk Jézussal, szeressük és ösmerjük meg Istent, tanuljuk meg ösmerni és megszeretni embertársainkat, hogy így a mi életünk belegyökerezék Isten életébe. Sikerrült elosztatni azt a helytelen fölfogást, hogy az ember keresztyénnek születik, mert keresztyénné csak öntudatosan lehetünk, ha újjászületünk. A biblia rendszeres tanulmányozásának kell életcé-lunkká lenni s célunk elérésére biblia-órákat, eszmecseréket kell tartanunk. Minden ember megérdemli saját sorsát, aki nem akar rajta változtatni. Csak akkor lehetünk igazán református keresztyének, ha keresztyén életet élünk, ha hisszük, hogy nem 60, vagy 70 évig élünk, mert a mi életünk örök élet.

Megbeszélésre szánt óráinkon arra törekedtünk, hogy irányt szabjunk jövőnk munkálkodásunknak. Ifjúsági egyesületeink célja lesz: testi, értelmi, gazdasági, erkölcsi, lelki nevelés. Ifjainkban föl kell ébreszteni a vágyat a kultúra iránt, s a vezetőségben a felelősséget és áldozatkészséget. Mikor mindezekről beszélgettünk, éreztük, hogy még a kezdet kezdetén vagyunk, hogy igen messze vagyunk még az eredmények örvendetes fényétől. De úgy kell, hogy éppen ez az érzés sarkaljon bennünket lelkes munkára! Én a magam részéről sze-

retném, ha olyan irányban indulna meg és haladna ez a munka, amely megfelelne a mi különleges történelmi magyar viszonyainknak, hogy így könnyebben hozzáférhessünk magyar ifjúságunk lelkivilágához.

Nem hagyhatom említés nélkül, hogy egy időben az evangéliomi keresztyén leányszövetség is gyűlést tartott Dunapatajon, melynek tagjai kirándultak a mi konferenciánkra is.

Most, hogy csöndes falusi estén írom e sorokat, elgondolom, hogy Istenem, mégis csak szép és lélekemelő volt, amikor az öreg cserfák alatt keresztyén ifjak százainak ajakáról zengett az ének, hangzot-tak az evangéliom igéi és szárnyalt az imádság a csillagos ég felé, magyar tábortüzek mellől. Erős hittel írom: a magyar pusztákon égnek még pásztortüzek s ifjaink szívében is lobog még az Isten- és a hazaszeretet tüze. S míg ezek a tüzek melegítik a szíveket: van reményünk egy boldogabb jövőre.

Nagy Ferenc,

sárrétudvari református lelkész.

A gyomai nagyharang felavatása.

A gyomai református egyház buzgó presbiteriuma az elmúlt tavaszi hónapokban elhatározta, hogy elrekvirált nagy harangját a korábbi méretek szerint egy millió korona költséggel újból beszerzi. Az elmúlt héten érkezett meg a Szlezák László budapesti harangöntő cég által valóban remekbe készített gyönyörű hangú 18 mm.-ás nagy harang, melvet virágos diadalmenelben vitt be az egész község közönsége szerdán, mely alkalommal Répás Pál lelkész tartott az ünnephez méltó istentiszteletet. A harangöntő cég szolgálatkész és ügyes szerelői a csütörtöki nap folyamán előkészültek a harang felhúzásához s este 6 óra 15 perckor, miután Harsányi Pál esperes lelkeket megindító imádságban megáldotta a nagy harangot s a szerelő kiadta a jelszót: „Isten nevében előre“, másfél perc alatt magába fogadta az öreg torony várva-várt vendégét. A felavató ünnepi szolgálatot Török Imre, a hevesnagykúnsági egyházmegye lánglelkű esperese végezte felejthetetlenül szép s magasztos egyházi beszéddel, utána pedig dísz presbiteri közgyűlés tartatott, melyen a nagy nap emlékezete méltóképen örökített meg, azzal a boldog reménykedéssel és bizakodással, hogy jövőre a most már meglevő kis- és nagy harang mellé a még hiánvzó két harangot is be fogja szerezni a gyomai egyháznak buzgó közönsége. Méltán illeti teljes elismerés Szlezák László harangöntő céget úgy a pontos munkáért, mint külső kiállításában való szépségért, mindenekfelett pedig a messze zúgó hatalmas hangért. Az egyház vezetősége az Isten dicsőségére beállított s az Ő megsegítő kegyelme folytán elkészíthetett nagy harang felavatási tényét istentiszteleti szolgálatnak minősítvén, semmi világi ünnepséget nem rendezett, hanem lélek és imádság gazdagságával és boldog hálaadásával áldozott az örökkévaló Istennek.

Halottaink

Nagybányai Horthy Gyula ny. főispán, földbirtokos, a tiszaszalkai református egyház főgondnoka, augusztus hó 31-én, hosszas szenvedés után

elhunyt. Temetése szeptember 2-án történt, melyen Beregvármegye díszes polgári társadalma teljes számban képviselve volt. A gyászistentiszteletet a helybeli dalárda közreműködésével Kelemen Gyula tiszaszalkai és Rehó Gyula tiszavidi lelkészek végezték. Az elköltözött állandó jótéteményeivel buzgó pártfogója volt a tiszaszalkai egyháznak. Legyen áldott emlékezete!

Özv. Báthori Istvánné szül. Mocsi Eszter, az ezelőtt 19 évvel elhalt hosszúpályi-i lelkész özvegye, életének 83-ik évében f. évi augusztus hó 21-ik napján Berettyószentmártonban elhalt.

Különfélék

Csöndes jubileumok. Manapság nem alkalmas az idő arra, hogy hangos szavakkal, országos kerekék között jubiláljunk és ünnepeljünk azokat, akik a jó Isten jóvoltából életükben olyan határmegyéhez jutottak, amelyről nekik öröm-, nekünk hálatala szívvel lehet visszatekinteni. Ezért csak itt és röviden emlékezünk meg jubiléjainkról.

Elsősorban említjük, megtartván a kornak járó tiszteletet: *Rózsa Sándor* kollégiumi és egyházkerületi pénztárnokunkat, aki az 1872—73. tanévben kezdvén meg, mint publicus praeceptor és esküdtfelügyelő, a kollégiumban teljesítendő szolgálatot, immár Isten kegyelméből betöltötte az egyházkerület és kollégium kebelében végzett munkájának ötvenedik évét. Emberéletnek is szép idő ötven év, hát még olyan szakadatlan őrle munkában, amilyennel a mi pénztárnokunk él. Hála Istennek, a sok elfoglaltság nem árt neki s aki évtizedek óta ismeri, csak annyi változást vesz észre rajta, hogy munkakedvében lankadatlanabb, alkotások létrehozásában gazdagabb az élete most, mint volt évtizedekkel ezelőtt. Isten segítse ezen az úton erőben, egészségsben az emberi kor legvégső határáig.

Dr. Szentpéteri Kun Béla egyetemi tanár, Lapunk főszerkesztője, a tiszántúli egyházkerület tanácsbírája, jogtanárságának 25. évét töltötte be a múlt tanév végén. Neve és munkássága ismert kerületszerte, világos látása, éles logikája, erős okfejtése sok alkalommal mutatta meg a helyes cselekvés útját, az eredményes működés módjait. Nem célunk felsorolni az egyházkerület és kollégium érdekében végzett munkásságának gazdag eredményeit, csak példaképpül állítjuk mindenki elé, mint aki szolgál az Úrnak és atyafiainak kész örömet, nem a maga nagyobb uraságáért, hanem Isten országa előmozdításáért. Adjon Isten neki még nagyon sok időt e nemes és magasztos szolgálatra!

Psenyeczki Nagy Zoltán és *Kiss György*, a debreczeni tanítóképző-intézetnek kiváló tanerői szintén betöltötték itteni működésük 25. évét. *Psenyeczki Nagy Zoltán* az ének- és zenetanítás terén vívott ki magának elismerést; nemcsak a növendékek mutattak fel évről-évre igen szép eredményt, hanem a keze alól kikerült növendékek közül többen szereztek magasabb zenei képesítést és értek el jelentős művészi sikereket hazánkban. *Kiss György*

a gyakorló iskola vezetője, úgy is, mint a kis gyermekek szakavatott mestere, úgy is, mint tankönyv író, marandandóan írta be nevét kollégiumunk történelmébe. Sikerei között egyik legjellemzőbb az, hogy csöpp növendékeinek az a legnagyobb örömmük, ha iskolába mehetnek. A két kiváló tanítóképző-intézeti tanárt szept. 2-án a tanári gyűlésen üdvözölte *Dr. Veress István* igazgató, amikor is érdemeiket jegyzőkönyvben örökítették meg.

Bella gerant alii, mi csöndben jubilálunk s a letterős jubiléumok példáját követve, Isten iránt való háládatossággal, velök együtt dolgozunk.

Dr. Baltazár Dezső püspökünk folyó hó 17-én délelőtt hirdette ki újra az ígét a Nagytemplomban. Ez alkalomból az egészen megtelt templomban 1 Kró 17. alapján mondott hatalmas lendületű, mélyen járó tanítást, amelyet áhitattal hallgattak és amelyet rövid időn belül teljes egészében közzölni fogunk.

Ifj. Kiss Ferenc főgimnáziumi tanár emlékének megörökítése. Mély fájdalommal kísértük sírjába a korán elhunyt, fiatal tanárt: ifj. Kiss Ferencet, akinek leverő haláláról a gyászbaborult családon kívül a szintén gyászoló kollégium és tanári kara is megható gyászjelentést adott ki. Hogy e széptehetségű, bámulatos szorgalmú, nagy tudású és klasszikus jellemű ifjú tanárban mit vesztett az iskola és a tudomány, azt csak azok tudhatják, akik az ő visszahúzódó, szerény lelkébe mélyebb pillantást vetettek. Ha a Gondviselés időt ad neki a lelkében rejlő kincsek felszínre hozására, ragyogó nevet vívott volna ki a tanítás, az irodalom és tudomány terén. Neve így is fennmarad s emlékét kegyelettel őrzik tanítványai, tanártársai, barátai és mindazok, akik az ő nemes szellemének és szeretetreméltó egyéniségének hatása alatt tisztelettel, becsüléssel és szeretettel zárták őt szívökbe. Ezek külsőleg is meg akarják örökíteni az ő áldott emlékét. A debreczeni református főgimnázium ifj. segítőegyesületénél óhajtanak nevére alapot létesíteni. Ez alapra *Kiss István* Túrkevéről koszorúmegváltás címén 1000 koronát, a református főgimnázium tanári kara pedig 2000 koronát adományozott. Az ekként megindult gyűjtések, mint halljuk, szélesebb körre terjednek az elhunyt barátai, ismerősei és tanítványai között. Az adományokat a debreczeni református főgimnázium igazgatósága fogadja és helyezi el s egyúttal hírlapilag is nyugtázza.

A bécsi evangélikus theológiai fakultást végre teljes jogú fakultásként bekebeleztek a bécsi tudományegyetembe. Folyó évi július 20-án kelt az idevonatkozó nemzetgyűlési és 25-én a szövetségtanács határozat. Megemlítésre érdemes, hogy a nagynémet párton kívül a keresztyén-szocialista és a földműves-párt megszavazta a bekebelezést, míg a szociáldemokrata-párt különösképpen ellene szavazott. Az egyetem tanácsa a bekebelezéshez egyhangúlag hozzájárult. *K. B.*

Az Ausztriához esatolt területen élő magyarországi evangélikusokat a németausztriai szövetség tanács a németausztriai evangélikus egyházhoz

csatolta. Az elszakított területen 27 evangélikus anyaegyház és három fiókegyház van több mint 40.000 taggal, akik csaknem kivétel nélkül németajkúak. A németausztriai evangélikus egyház eddig 206.000 lelket számlált s így az elszakított területek lakosságával jelentékenyen erősödött, annival is inkább, mert ezek a gyülekezetek jómódúak és virágzó iskolákkal rendelkeznek. *K. B.*

Józanság címmel megindult ismét a magyarországi Kékkereszt-egylet közlönye. Eddig megjelent számai nagy egyszerűségről tanúskodnak, munkatársai azzal a felelősség érzettel dolgoznak, hogy a szesz italok ellen való működésükkel hazánk újra felvirágzását segítik elő; ami igaz is. A havi folyóirat kiadóhivatala: Budapest, VII., Dohány-utca 45. sz. Előfizetési ára egész évre 30 korona.

Hazánkban, ha ugyan a statisztikának hinni lehet, 13%-ra emelkedett az analfabéták száma. Óriási százalék, amelynek a kevesbitésére, lehetőleg eltüntetésére minden erőnkkel törekedni kell. Annak a mondásnak, hogy „hazánk visszaszerzését kulturfölényünk megőrzésével munkálhatjuk legbiztosabban“, nem szabad hitvány frázissá aljasodni.

Helyreigazítás. Lapunk múlt heti számában Karai Sándor kollégiumi igazgató tanévnyitó beszédének második bekezdésében „az ellenforradalom“ helyett „az ellenforradalom kicsapongásai“, a hatodik bekezdésben „a legszentebb feladatok“ helyett „a legnehezebb feladatok“ olvasandó.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2457—1922. szám.

Körlevél

az egyházkerület nagytiszteletű esperesi karához.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak folyó évi július hó 20-án 69,825. szám alatt kelt leiratát alább közlöm.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1922. évi augusztus hó 29.

Kiss Ferenc,
püspök-helyettes.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium.

69,825—1922. M. P. ü. o. szám.

Méltóságos és Főtiszteletű Püspök Úr!

Az 1921 : XXX. t.-c. eredményes végrehajtása, nemzetünk sorsának és jövőjének ez a megalapozása nagy mértékben azon fordul meg, hogy az iskolafenntartó hitfelekezetek mennyiben lesznek képesek részint iskoláik fölsegítése által, részint a jogos felekezeti érdekeknek az egyetemes nemzeti érdekekkel való bölcs összeegyeztetése által támogatni a kormánynak a népnevelésügy fejlesztésére irányuló törekvéseit.

Jól ismeri Méltóságod azt az elszomorító jelenséget, hogy esonka hazánk területén ezer számra vannak oly zsúfolt iskolák, amelyek a tanketeles gyermekeket teljes számban be sem fogadhatják, vagy ha hivatalos kötelességből be is írják, eredményes oktatásban nem részesíthetik őket. Haladottabb országok hova-tovább 40-ben állapítják meg az egy tanerőre eső tanulók legmagasabb számát. Állami iskoláinkban egy rendszersített tanítói állásra átlag 40 tanuló esik, míg a népoktatási törvény több, mint fél századdal ez előtt 80-ban állapította meg az egy tanerőre eső tanulók maximális számát, amelynél több tanuló felvételét az iskolai felsőség *csak rendkívüli esetekben engedheti meg.* Az 1868 : XXXVIII. t.-c. 34. §-ának kulesát a népoktatásügy akkori fejletlensége adja meg, hiszen érthető, hogy amikor az ország hat éven felüli lakosságának $\frac{3}{5}$ része írástudatlan volt, az oktatás intenzív volta e-ak másod-sorban jöhetett tekintetbe. De már az 1868-iki törvényhozás előtt kétségtelen volt, hogy a 80-as tanulói létszám felett nem lehet szó eredményes oktatásról és nevelésről. Ha tehát ma, egy fél-század múltán, amikor népünk és államunk fennmaradása függ népiskoláink munkájától, azt látjuk, hogy az elemi iskolák jelentékeny része annyira zsúfolt, hogy egy-egy tanerőre 100, 150, sőt 200-nál több tanuló esik, aligha lehet szó fontosabb feladatról a kulturális munka egész mezején, mint a tarthatatlan s következményeiben végtelenül káros állapot mielőbbi megszüntetéséről. Felkérem tehát Méltóságodat, hogy a bölcs vezetése alatt működő hitfelekezeti iskolák 80-as létszámot is meghaladó zsufoltságát az iskolák sürgős fejlesztése útján méltóztassék megszüntetni. Ebben a fejlesztési akcióban megfelelő segélyek nyújtásával is készséggel vagyok hajlandó Méltóságod támogatására sietni. Ismételten megjegyzem, hogy ahol újabb tantermek építése vagy bérlése egyelőre lehetetlen volna, nem zárkoznék el tanítói állásoknak oly módon való szervezésétől sem, hogy egyelőre az új tanító váltakozó osztályrendszerrel tanítson. Különösen vagyok bátor Méltóságod figyelmébe ajánlani a népoktatási törvény fentidézett szakaszát, amelynek értelmében a 80-as tanulói létszám túllépése csak rendkívüli esetekben engedhető meg. Oly helyeken tehát, ahol a zsúfolt iskolán kívül állami, községi, vagy más ker. hitfelekezeti elemi iskola is működik, amely a zsúfolt iskola 80-on felüli tanulóit habár csak részben is befogadhatja, a 80-as létszámnak túllépésére a törvény értelmében engedély nem adható, mert ily helyeken már nem lehet szó rendkívüli körülmények következtében beállott kényszerhelyzetről.

Midőn Méltóságodnak az ügy fontosságához mért nagybecsű támogatására és a fentiek érdekében teendő intézkedéseit kérem, van szerencsém szíves tudomására hozni, hogy a beiskolázás törvényes ellenőrzésével megbízott törvényhatósági közigazgatási bizottságokat Méltóságod támogatására és a népoktatási törvény ily értelemben leendő végrehajtására utasítottam.

Fogadja Méltóságod őszinte tiszteletem nyilvánítását.

Budapest, 1922. évi július hó 20-án.

A miniszter helyett:

Petry,
államtitkár.

2708—1922. sz.

Valamennyi iskola igazgatóságának.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak folyó évi augusztus hó 19-én 109.300. szám alatt kelt leírátát a „Gyermekért“ országos gyermek-egészségügyi társaság által rendezendő kiállítás támogatása ügyében, alább közlöm.

Debreczen, 1922. évi szept. hó 5.

Kiss Ferenc,
püspök-helyettes.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

109,300—1922. M. P. ü. o. szám.

Valamennyi alárendelt hatóságnak, hivatalnak és intézetnek.

A „Gyermekért“ Országos Gyermkegészségügyi Társaság (Budapest, IV., Sütő-u. 2., felemel 4.) nemes céljának népszerűsítése érdekében, folyó évi október havában Budapesten (Városliget, Iparcsarnok) nagyobb kiállítást rendez. A kiállítás anyaga szemléltető módon meg fogja világítani a csecsemőtől kezdve a 14 éves korig az egészség megtartására és betegségek megelőzésére vonatkozó összes gyermekvédelmi eszközöket, módokat és intézményeket; bemutatja a gyermek egészséges ruházódását, a hygienikus iskolai berendezést, az okszerű és jó tanítási eszközöket stb. és így törekszik a népegészségügyre a nagy közönség figyelmét fordítani és annak megnyerni. A kiállítás tartama alatt a különböző egészségügyi és ezzel összefüggő nevelési kérdésekről népszerű felolvasások és előadások is lesznek.

Minthogy minden iskolának és nevelő-intézetnek az erkölcsi és értelmi nevelés mellett nagy és fontos feladata az is, hogy egészséges nemzedéket bocsásson az életbe: gyermekvédelmi és oktatási szempontból egyaránt szükségesnek tartom, hogy a hazai tanárság és tanítóság e kiállítás sikerét minden rendelkezésére álló eszközzel előmozdítsa. Mindannyiunknak kötelessége, hogy a népegészségügynek fáradhatatlan hárcosaivá legyünk; ezt kérem és várom első sorban tanárainktól és tanítóinktól, mint népünk nevelőtől, ezért hívom fel mindannyiok figyelmét e kiállításra.

Budapest, 1922. évi augusztus hó 19-én.

Olvashatatlan aláírás.

Pályázati hirdetés.

A kisújszállási református főgimnázium fenntartótestülete pályázatot hirdet egy *classica-philologiai* rendes és az 1922—23. tanévre egy *classica-*

philologiai vagy *magyar-latín* helyettes tanári állásra.

Fizetés a rendes tanárnak a fenntartótól évi 2400 kor. törvénytörvény szerű lakbér, lakbérpótlék, ötöd-éves korpótlék, helyettes tanárnak évi 2400 kor., mindkettőnek az állami szabályszerű illetmények.

Pályázhatnak a rendes tanári állásra református okleveles tanárok, a helyettes tanári állásra legalább szakvizsgázott tanárjelöltek.

Keresztlevéllel, oklevéllel, illetve szakvizsgálati értesítővel, szolgálati, katonai viszonyt, a forradalmak alatti magatartást igazoló és orvosi bizonyítvánnyal, nős tanároknál házassági anyakönyvi kivonattal felszerelt és az egyháztanácsához intézett pályázatok október 15-ig a főgimnázium igazgatóságához nyújtandók be.

Az állás november 1-én elfoglalandó.

Kisújszállás, 1922 szeptember 14.

Török Imre,
igazgatótanácsi elnök.

Pályázati hirdetés.

A piricsei (Szabolcs m.) református egyház pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett kántortanítói állására. Javadalom: új lakás természetben, 527 □-öl kert. Párber és szolgálmány váltáság 283-60 korona. 20 kat. hold 387 □-öl szántóföld haszonélvezete. 1 öl tűzifa. Községtől ismétlőiskoláztatásért 40 korona. Nyírpilisen 1 hold föld. Stóla egyházkerületi szabályzat szerint. Államsegély a 867 koronára értékelt helyi járandóságon felül törvény szerint. Kötelesség: I—VI. vegyes osztály és ismétlő iskola tanterv szerinti vezetése, kántori teendők, egyházi jegyzőség. Kanonikus órákon, lelkész akadályozása esetén istentisztelet végzése.

Menekült tanítók előnyben részesülnek. Személyes megjelenés kívánatos. Szabályszerűen, kommunizmus alatti viselkedést igazoló bizonylattal felszerelt kérvények e hirdetés megjelenésétől számított 10 nap alatt alólirotthoz küldendők.

Barcsa Endre,
református lelkész.

Pályázat.

A derecskei református egyház pályázatot hirdet önálló énekvezéri állásra. Fizetés: az első két évben 1200 kor., ettől kezdve 4 évenként 200 kor. emelkedés. Havonként 1000 kor. drágasági segély. 5 hold és 464 □-öl föld. Lakás. 2 öl fa. 540 kiló gabona. Stóla. Kötelességről és a próba idejéről a lelképásztori hivatal ad bővebb felvilágosítást. Pályázati határidő szept. 29. d. u. 6 óra.

Pályázati hirdetés.

A bojti református egyház pályázatot hirdet egyik, halálozás folytán megüresedett tanítói állására.

Javadalom: I. Két szoba, konyha s mellékke-
lyiségekből álló lakás és 364 □-öl kert.

II. 13 kat. hold, 579 □-öl szántóföld és rét.

III. Legeltetési jog 8 darab nagy jószágra.

IV. Termény- és szolgáltatmányváltás a folyó
évre szóló megállapítás szerint (a régi 60 K kész-
pénz fizetéssel együtt) 2400 K.

V. Ismélő-iskola tanításáért a községtől 60 K.

VI. Államsegély a 761 K-ra értékelt helyi já-
randóságon felül törvény szerint.

Kötelesség: Ezidőszerint az I—VI. oszt. leány-
iskola és a leányismétlő-iskola vezetése a tiszán-
túli református egyházkerület tanterve szerint; or-
gonista-kántor helyettesítése ennek betegsége vagy
hivatalos elfoglaltsága esetén úgy a templomi ren-
des istentiszteleteken, mint temetési szertartások
alkalmával.

Okleveles tanítók és tanítónők okmányaikat f.
évi szeptember hó 30-án d. e. 10 órára küldjék el
a bojti református lelkészi hivatalnak. Az orgo-
nista-kántor helyettesítése tanítónő választása
esetén is kötelező a megválasztottra. Az állás vá-
lasztás után azonnal elfoglalandó.

Bojt.

Presbiterium.

Pályázat.

A Romániai Magyar Dalosszövetség pályáza-
tot hirdet az 1923-ik évi országos dalversenyén
előadandó eredeti verseny-négyes férfikarokra:

1. Az első csoport számára szükséges egy
szövegben és zenében magyar, nehéz műdal.

2. A második csoport számára egy, hasonló
kellékekkel bíró könnyebb műdal, vagy dalegyveleg
irandó.

3. A harmadik csoport (falusi dalárdák) ré-
szére könnyű magyar műdal, vagy dalsokor szük-
séges.

A versenykarok szövegének tartalma vegye
tekintetbe a romániai magyar dalügy jelenlegi
helyzetét.

A szólamok hangterjedelme a normális férfi-
hang terjedelmének feleljen meg. A karok a capella
irandók s magánrészek kerülendők.

Pályadíj: az I. csoport versenykarára Egy-
ezer Leu, a II. csoportéra Hétszáz Leu, s a III.
csoportéra 500 Leu. A szövetségnek jogában áll
a díszéletben részesült pályaműveket 300 L-el
megvásárolni. A díjat nyert, vagy megvásárolt mű-
vek a Szövetség tulajdonába mennek át.

Pályázati határidő: 1922 december 1. Az
eredmény a Romániai Magyar Dalosszövetség hi-
vatalos lapjának a „Magyar Dal“-nak 1923. évi
januári számában publikáltatik.

A pályaművek vezérkönyv alakban 3 példány-
ban s szólam-alakban 1 példányban, idegen kéz-
írással, s jelíges levélkével adandók be Dr. Rom-
bauer Tivadar szövetségi titkárhoz, Brassó, Kapu-
utca 67. sz.

**Debreczen sz. kir. város és a Tiszántúli református
egyházkerület könyvnyomda-vállalata tulajdonát
képező**

„Méliusz“

könyvkereskedésben az idej

iskolai évre szükséges könyvek

már most beszerezhetők. Írószerek, palatáblák és vesszők,
írkák, tollak, ceruzák, radirgummik, előmeneteli, mu-
lasztási, haladási és felvételi naplók, osztály-
könyvek, kréták, falitérképek és szemléltető képek leg-
olcsóbban beszerezhetők.

Iskoláknak és egyházaknak külön 10% engedmény.

Tekintettel arra, hogy a rendeléseket a beérkezés sorrendjében intézzük el,
kérjük b. rendelését m i e l ő b b megtenni.

„Méliusz“ könyv-, papir- és írószerekkereskedés Debreczen.